

Україна

Висвітлення конфлікту

**Практичний
посібник для
журналістів**

British Embassy
Kyiv

 @thomfound
www.thomsonfoundation.org

Україна

Висвітлення конфлікту в Україні:

практичний посібник для журналістів

Вступне слово Найджела Бейкера, виконавчого директора Фонду Томсона

Конфлікт на Сході України багато в чому подібний до того, що відбувалося в інших країнах за різних часів. Чи легко в конфлікті відрізнити факт від вигадки та досягти балансу при висвітленні подій? Жорстка конфронтація на Донбасі набагато ускладнює це завдання для журналіста. При цьому у ЗМІ є надзвичайно нелегке, але дуже важливе, засадниче завдання - розібратися у тому, що відбувається, та надати право голосу потерпілим.

На сторінках цього посібника ви знайдете практичні поради щодо того, як унебезпечитися, перебуваючи в епіцентрі подій. Цей посібник не є вичерпним з висвітлення конфліктів, він, скоріше за все, описує складнощі, з якими може зіткнутися журналіст, працюючи на території протистояння. Будьте готові до ворожості, особливо з боку цивільного населення, яке є заручником ситуації. На вас можуть чекати заангажованість, дезінформація чи пропаганда.

Про автора

Свою тридцятирічну кар'єру в журналістиці Марк Вебстер почав у газетах: працював в Evening Standard та Financial Times. В 1983 році перейшов до телебачення, приєднавшись до команди ITN News у якості політичного кореспондента та редактора новин економіки та бізнесу. Марк прочитав багато лекцій з подання інформації, медіа та кризових комунікацій.

Більш того, за розколу громадської думки, що призвела до "війни світів" ЗМІ, журналісту складно надавати інформацію, яка може сприйматися як критика "свого" боку конфлікту. Висвітлення такої ситуації взагалі ніколи не було однозначним завданням. Дуже часто журналіст з різних обставин володіє тільки частковою інформацією. І передусім через небезпеку, яка супроводжує роботу медійника. Та головний принцип роботи журналіста - ставити питання з приводу того, що почув, шукати факти, які підтверджують або спростовують інформацію, - повинен залишатися непорушним. ►

"Висвітлення конфліктної ситуації взагалі ніколи не було однозначним завданням. Та головний принцип роботи журналіста - ставити питання з приводу того, що почув, шукати факти, які підтверджують або спростовують інформацію, - повинен залишатися непорушним".

Найджел Бейкер, виконавчий директор Фонду Томсона

При підготовці матеріалів про проблеми внутрішньо переміщених осіб (ВПО) на журналістів чекають особливі труднощі та перешкоди. Реальна кількість ВПО в Україні залишається незрозумілою: за даними різних організацій, цифра коливається від 600 000 до мільйона людей. Зрозуміло наступне: Україна потерпає від гуманітарної кризи такого масштабу, з яким суспільство не стикалося з часів Другої світової війни.

Висвітлення проблем, пов'язаних з внутрішньо переміщеними особами, теми надзвичайно делікатної, вимагає від журналіста не лише високого професіоналізму, але і гуманності. Адже подання матеріалу, безперечно, вплине на громадську думку, сформує ставлення до величезної кількості українців, які позбавлені можливості повернутися додому.

Журналісту доводиться сприйняти той факт, що однією публікацією неможливо забезпечити баланс думок. І навіть якщо Ви отримали спеціальний доступ до місця подій, вдалося поспілкуватися з військовими або цивільними, все ж не беріть на віру все, що почули. Вам необхідно показати протилежні точки зору. Ось чому досягнення балансу думок при поданні матеріалів, особливо якщо картина того, що відбувається, викладена "покадрово", фрагментарно, є завданням редакторів і усього колективу редакції.

І, нарешті, за періодів національної кризи тиск на журналістів іззовні професійного середовища надзвичайно зростає. Завжди знайдуться ті, яким не подобається висвітлення подій тим або іншим ЗМІ, і висновки будуть прямолінійними та однозначними: ЗМІ, які їх критикують, працюють на супротивника. Якщо ви їм не друг, ви - ворог.

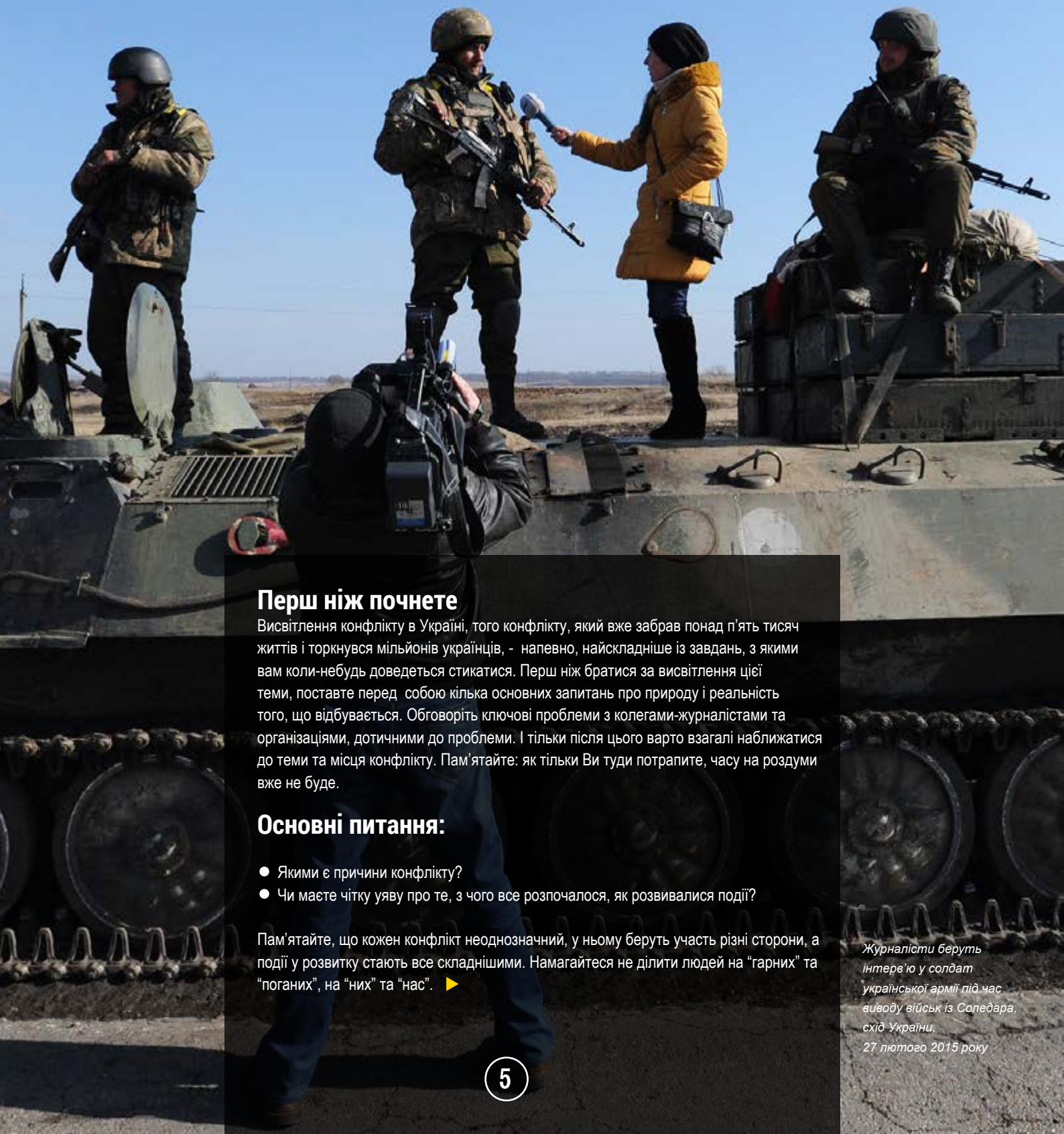
Насправді, реальність набагато складніша, і такий підхід може перешкоджати відповідальному підходу до роботи як окремих журналістів, так і редакцій в цілому ●

Найджел Бейкер, виконавчий директор Фонду Томсона

Висвітлення проблем, пов'язаних з внутрішньо переміщеними особами, теми надзвичайно делікатної, вимагає від журналіста не лише високого професіоналізму, але і гуманності.

Перш ніж почнете

Підготуйтеся: Перед тим, як їхати, поставте собі декілька головних запитань про природу та реальність того, що відбувається, та обговоріть ключові проблеми з колегами-журналістами.

Перш ніж почнете

Висвітлення конфлікту в Україні, того конфлікту, який вже забрав понад п'ять тисяч життів і торкнувся мільйонів українців, - напевно, найскладніше із завдань, з якими вам коли-небудь доведеться стикатися. Перш ніж братися за висвітлення цієї теми, поставте перед собою кілька основних запитань про природу і реальність того, що відбувається. Обговоріть ключові проблеми з колегами-журналістами та організаціями, дотичними до проблеми. І тільки після цього варто взагалі наближатися до теми та місця конфлікту. Пам'ятайте: як тільки Ви туди потрапите, часу на роздуми вже не буде.

Основні питання:

- Якими є причини конфлікту?
- Чи маєте чітку уяву про те, з чого все розпочалося, як розвивалися події?

Пам'ятайте, що кожен конфлікт неоднозначний, у ньому беруть участь різні сторони, а події у розвитку стають все складнішими. Намагайтеся не ділити людей на "гарних" та "поганих", на "них" та "нас". ►

Журналісти беруть інтерв'ю у солдат української армії під час виводу військ із Сопедара, схід України, 27 лютого 2015 року

Пам'ятайте...

Кожний конфлікт неоднозначний, у ньому беруть участь різні сторони, а події у розвитку стають все складнішими. Намагайтеся не ділити людей на "гарних" та "поганих", на "них" та "нас".

- Чи існує в суспільстві чітка уява про першопричини конфлікту чи це широкий конфлікт думок?
- Чи мають Київ та Москва точки дотику?
- Як цей конфлікт впливає на різні соціальні групи?
- Як конфлікт сприймається тими, хто був вимушений покинути місце постійного проживання і зараз, можливо, став бездомним? Тими, у кого рідні і близькі беруть участь у бойових діях - і тими, хто знаходиться далеко від АТО, але відчуває глибоку емоційну причетність до того, що відбувається?
- З яких джерел Ви черпаете інформацію або "достовірні факти"? Яким джерелам Ви довіряєте і яким чином перевіряєте достовірність отриманої з цих джерел інформації? Чи існують альтернативні організації, з якими можна контактувати для отримання інформації, або веб-сайти, на яких є додаткові дані?

- Який вплив соціальних мереж на висвітлення конфлікту, і на яку довіру вони заслуговують? Чи Ви добре обізнані про неоднозначність та хиткість онлайн-контенту, який часто не можна перевірити? Про осіб або групи, що захищають тут певні інтереси?
- Ваші матеріали розпалюють конфлікт або ж, навпаки, - сприяють кращому розумінню того, що відбувається в гарячій точці? Адже чутки, паніка та міфи, супроводжуючи будь-яку конфліктну ситуацію, для багатьох людей людей можуть стати загальноприйнятим фактом. Чи впевнені, що Вас не "поглинув" який-небудь з міфів настільки, що Ви прийняли його за правду?

Діючому журналісту все сказане вище може здаватися зрозумілим, як Божий день - або ж, навпаки, теорією, відірваною від реального життя. Безперечно, коли Ви знаходитесь на місці подій, часу на філософствування зазвичай не лишається.

Яку б проблему Ви як журналіст не висвітлювали, завжди існує небезпека трохи розслабитися саме у той момент, коли треба сконцентруватися і ставити запитання, перевіряючи інформацію. Біда полягає у тому, що в ситуації висвітлення конфліктів ця "лінь" може мати серйозні і навіть тяжкі наслідки. Якщо у Ваших матеріалах вже звучать фрази "масові вбивства", "звірства проти цивільного населення", історія, як правило, отримує подальший розвиток. Існує надто багато прикладів, де одна сторона виправдовує неприйнятну поведінку "своїх", при цьому звинувачуючи противника, коли той робить щось подібне. Страждає ж зазвичай мирне населення. ●

Як конфлікт сприймається тими, хто був вимушений покинути місце постійного проживання і зараз, можливо, став бездомним? Тими, у кого рідні і близькі беруть участь у бойових діях - і тими, хто знаходиться далеко від АТО, але відчуває глибоку емоційну причетність до того, що відбувається?

Адже чутки, паніка та міфи, супроводжуючи будь-яку конфліктну ситуацію, для багатьох людей людей можуть стати загальноприйнятим фактом. Чи впевнені, що Вас не "поглинув" який-небудь з міфів настільки, що Ви прийняли його за правду?

Ідеї для репортажів

Завданням стає знаходити нові шляхи висвітлення масштабних проблем, які протягом тривалого часу не вирішуються, пропонувати свіжий підхід, завдяки чому можна було б повноцінно й всебічно інформувати широку аудиторію про те, що відбувається.

Матеріал на тему “День з життя ВПО” або працівника гуманітарної служби дозволить показати проблему з іншого ракурсу.

Коли сотні тисяч людей почали покидати зону бойових дій, українські ЗМІ заповнили історії про важкий стан переселенців. Людська трагедія отримала всебічне висвітлення. Журналісти розповідали, як люди виживали під час бойових дій, як існували після втечі із зони конфлікту. Ситуація розвивалася - і складніше стало знаходити нові ракурси, теми, форми подання матеріалу. Та й цікавість до таких історій зменшилася.

І завданням стає знаходити нові шляхи висвітлення масштабних проблем, які протягом тривалого часу не вирішуються, пропонувати свіжий підхід, завдяки чому можна було б повноцінно й всебічно інформувати широку аудиторію про те, що відбувається.

Після спілкування з українськими журналістами у мене виникло декілька ідей. Наприклад, можна зробити повторне інтерв'ю з сім'єю переселенців через місяць після першої розмови з ними аби дізнатися, як змінилося їхнє життя. Матеріал на тему “День з життя ВПО” або працівника гуманітарної служби дозволить показати проблему з іншого ракурсу. Можна скontaktувати з колегами-журналістами, що мешкають в інших регіонах, щоб краще розібратися в ситуації та порівняти проблеми ВПО, які там мешкають, тимчасово або постійно.

Існує ще чимало проблем, які вимагають збалансованого та зваженого висвітлення. ●

Більший масштаб

Ваші матеріали, імовірно, матимуть великий вплив на сприйняття переселенців місцевим населенням. Треба буде добре попрацювати, щоб зібрати якомога більше “елементів мозаїки” і показати широкую картину того, що відбувається.

Існує ще чимало проблем, які вимагають збалансованого та зваженого висвітлення

- Що робить влада для допомоги ВПО? Чи досить цього?
- Як людям допомагають благодійні та міжнародні організації?
- Що відбувається з працевлаштуванням переселенців? Хто з них і як організував власний бізнес?
- Чи здобувають діти переселенців повноцінну освіту?
- Чи виплачується ВПО соціальна допомога, і якщо так, то в якому обсязі?
- Що являє собою тепер ринок нерухомості? Які тенденції спостерігаються у зв'язку з переселенням людей із зони АТО?
- Чи вдається ВПО адаптуватися на новому місці проживання?
- Що робить місцеве населення, аби допомогти ВПО?
- Грошей у ВПО - тільки на їжу та одяг?
- Чи сподіваються вони ще повернутися додому?

- Чи володіють вони достовірною інформацією про події у рідних містах та селах?
- Хто і як допомагає найбільш уразливим верствам населення - дітям, людям похилого віку, хворим та пораненим?
- Як живуть ті, хто воював в зоні АТО?
- Чи потерпають вони від психічних розладів (ПТСР), чи допомагають їм з реабілітацією?
- Яка допомога потрібна ВПО, і що для цього робить міжнародне співтовариство?

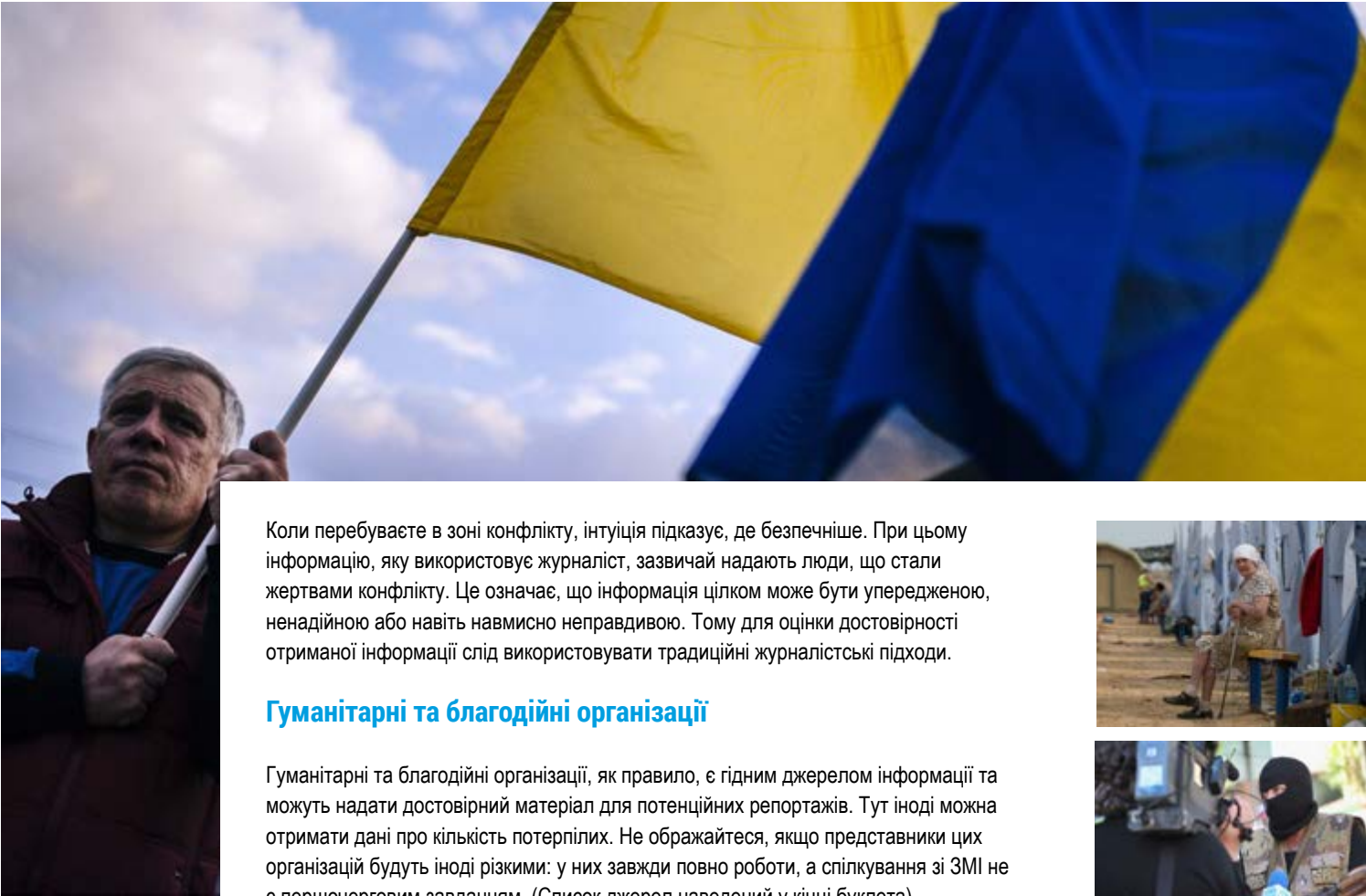
Як Ви розумієте, усі ці теми є вкрай делікатними і вимагають особливої обережності. Ваші матеріали, імовірно, матимуть великий вплив на сприйняття переселенців місцевим населенням. Треба буде добре попрацювати, щоб зібрати якомога більше “елементів мозаїки” і показати широкую картину того, що відбувається.

Хто і як
допомагає
найбільш
уразливим
верствам
населення -
дітям, людям
похилого віку,
хворим та
пораненим?

Збирання інформації

Інформацію, яку використовує журналіст, зазвичай надають люди, що стали жертвами конфлікту. Це означає, що інформація цілком може бути упередженою, ненадійною або навіть навмисно неправдивою.

Коли перебуваєте в зоні конфлікту, інтуїція підказує, де безпечніше. При цьому інформацію, яку використовує журналіст, зазвичай надають люди, що стали жертвами конфлікту. Це означає, що інформація цілком може бути упередженою, ненадійною або навіть навмисно неправдивою. Тому для оцінки достовірності отриманої інформації слід використовувати традиційні журналістські підходи.

Гуманітарні та благодійні організації

Гуманітарні та благодійні організації, як правило, є гідним джерелом інформації та можуть надати достовірний матеріал для потенційних репортажів. Тут іноді можна отримати дані про кількість потерпілих. Не ображайтеся, якщо представники цих організацій будуть іноді різкими: у них завжди повно роботи, а спілкування зі ЗМІ не є першочерговим завданням. (Список джерел наведений у кінці буклета).

Соціальні мережі

Хоча, як вже було сказано раніше, до інформації з соціальних мереж слід відноситися обережно, попри це, вони є необхідним інструментом сучасної журналістики. Вони можуть дати доступ до історій, фото та відео, які інакше було б дуже важко отримати. Для ефективного використання соціальних мереж варто навести порядок у хаосі, що там існує.

Розпочніть з використання Twitter-клієнта TweetDeck (<http://www.tweetdeck.com>), а потім організуйте інформацію в колонки, створивши Twitter-списки та елементи для пошуку. Зараз у роботі над інформаційними матеріалами поширена практика, коли користувачі Twitter, які хочуть бути почутими, використовують хештеги для того, щоб їх було зручно знайти через пошук за хештегами.

Міжнародні організації

Провідні міжнародні організації, що займаються моніторингом конфлікту та ситуації з ВПО, - це Організація з безпеки та співпраці в Європі (ОБСЄ), Управління Верховного комісара у справах біженців (УВКБ ООН) та Міжнародна організація з міграції (МОМ). Посилання на веб-сайти цих організацій наведені у кінці посібника. ►

Українські військові
грають в футбол на
дорозі, що веде до
розбитого у бою міста
Дебальцево, 15 лютого
2015, біля Артемівська,
Україна, під час перемір'я

Військові, як правило, мало довіряють журналістам. Введення посади офіцера із зв'язків з громадськістю «пом'якшило» цю проблему, але не розв'язало її повністю.

Військові

Якщо Вам щось сказав рядовий військовослужбовець, пам'ятайте: можливо, у нього немає дозволу на передачу інформації журналістам. Тож він може нажити великих неприємнощів, якщо Ви скористаєтеся його коментарем, не перевіривши інформацію. Намагайтеся поспілкувати з кимось у вищому ранзі або попросіть співробітників редакції перевірити отриману інформацію. Не забувайте запитати себе: чи це звучить правдоподібно? чи можливо це? чи є ще якісь докази на користь того, що почули?

Військові, як правило, мало довіряють журналістам. Введення посади офіцера із зв'язків з громадськістю «пом'якшило» цю проблему, але не розв'язало її повністю. Як і у випадку з гуманітарними та благодійними організаціями, робота зі ЗМІ може не входити до їх пріоритетів. Нічого особистого. ►

Завжди перевіряйте деталі

За допомогою ненав'язливих запитань можна дізнатися, що насправді сталося, скільки ще людей постраждало, що вони пережили.

Цивільне населення

Пам'ятайте, що більшість представників цивільного населення, з якими доведеться спілкуватися, пережили глибоке емоційне потрясіння. Можливо, втратили родичів та друзів, бачили і відчували на собі жорстокість, залишили свої домівки та майно. Тому багато хто з них зпантичаний та уразливий. Журналіст має бути вкрай обережним та уважним, слухаючи їхні розповіді та приймаючи рішення щодо достовірності почутого.

Завжди перевіряйте інформацію про те, звідки прибула людина, що вона насправді там бачила та пережила. За допомогою ненав'язливих запитань можна дізнатися, що насправді сталося, скільки ще людей постраждало, що вони пережили. Іноді у людей є при собі фотографії або документи, з яких можна зняти копію. Іноді товариш або сусід може що-небудь прояснити або повідомити додаткові подробиці.

Також пам'ятайте, що слід бути обережним з ідентифікацією джерел. Якщо це ВПО, в зоні конфлікту у них все ще можуть залишатися родичі, і тому оціночні судження завдають людям шкоди, якщо джерело легко впізнати. Щоб не зашкодити людині, у своєму репортажі журналіст або використовує тільки ім'я співрозмовника, або, за деяких обставин, змінює навіть його. У такому випадку природньо повідомити про те, що імена змінено, у кінці публікації.

Для ТБ може знадобитися приховати обличчя. Існує багато прийомів, включаючи пікселізацію, зйомку спиною до сильного джерела світла. Можна показувати людину у профіль, «давати» у кадрі руки. Іноді виникає необхідність змінити голос співрозмовника. ●

Пам'ятайте, що більшість представників цивільного населення, з якими доведеться спілкуватися, пережили глибоке емоційне потрясіння. Можливо, втратили родичів та друзів, бачили і відчували на собі жорстокість, залишили свої домівки та майно. Тому багато хто з них зпантичаний та уразливий.

Що ми говоримо, і як ми це говоримо

Постійна дилема для журналіста - як підібрати правильні і точні формулювання. Треба двічі подумати, перш ніж використовувати слова та вирази, наприклад, "терорист" або "масове вбивство".

Дотримання збалансованості при підготовці матеріалу, коли знаходишся в зоні конфлікту, може виявитися одним з найскладніших завдань журналіста. Завжди перевіряйте, чи відображають слова типу "інсургент" або "повстанець" реальний стан справ.

Зрозуміло, кожен журналіст прагне привезти із зони конфлікту сюжет або матеріал, який демонструє те, що побачив особисто. Найбільш ефективна інформація - з перших рук: висвітлює побачене чи передає слова достовірних, за Вашою оцінкою, джерел про те, що відбувалося з ними.

Техніки інтерв'ю

Безперечно, інтерв'ю в зоні конфлікту пов'язане з додатковими проблемами та має підводні каміння. Місцеві жителі можуть відмовитися розмовляти через психологічну травму або поводитися ворожо. Повірте, не варто умовляти когось поділитися з Вами своєю історією. Можливо, - за винятком тих випадків, коли люди стали свідками виняткової події. Трапляється, що чиновники або представники гуманітарних організацій можуть "навести" Вас на дуже цікавий матеріал.

Практично завжди знайдуться бажаючі поділитися своєю історією з журналістами. Часом це будуть скарги та нарікання на те, як з ними обійшлися. Справжня біда або уявна образа. У будь-якому випадку, якщо є можливість перевірити правдивість отриманої інформації, це треба обов'язково зробити. Можна, наприклад, поговорити з іншими місцевими жителями, чи відчували вони подібне.

Вам слід набратися терпіння і вести розмову обережно. Співчувайте тому, що пережив співрозмовник, і тоді, найімовірніше, він розкриється. Сперше поставте кілька загальних питань, щоб зняти напругу, викликати симпатію до себе. Запитання можуть стосуватися здоров'я або сім'ї, взагалі, будь-чого важливого для співрозмовника, і це стане містком до порозуміння.

Під час інтерв'ю з тими, хто пережив важкі часи, важливо ставити відкриті запитання. Не треба навмисно підводити співрозмовника до певної реакції. Наприклад, прохання "Розкажіть, як ви добивалися?" чи запитання "Що з вами трапилося до від'їзду?" з великою часткою вірогідності дадуть адекватні відповіді. На відміну від "Ви відчуваєте, що влада про вас не піклується?" чи "Хто винен в тому, що з вами сталося?".

Люди охоче діляться своїми міркуваннями щодо того, хто, на їхню думку, винен в ситуації, яка склалася. Але до таких заяв треба завжди ставитися з обережністю. Якщо багато очевидців розповідає однакову історію, може здатися, що вона правдива. Проте, люди, які навіть самі пережили конфліктну ситуацію, можуть легко переказувати події, про які почули від інших. Просто спитайте себе, наскільки ймовірна подія. Якщо Вам сказали неправду, це не означає, що навмисно обдурили: можливо, співрозмовник спантеличений тим, що відбувається. ►

Зрозуміло, кожен журналіст прагне привезти із зони конфлікту сюжет або матеріал, який демонструє те, що побачив особисто. Найбільш ефективна інформація - з перших рук: висвітлює побачене чи передає слова достовірних, за Вашою оцінкою, джерел про те, що відбувалося з ними.

Зробити, як треба

Жоден журналіст не зможе з'ясувати всю правду повністю, але наполегливе прагнення підтвердити, перевірити та запитати є ключовим в журналістській етиці.

Візуальний доказ

Завжди знайдуться люди, які готові наживатися на чужій біді. Журналісти для них - гарна здобич. Якщо хтось пропонує допомогти з потрібним матеріалом за гроші, поставте цій людині декілька запитань, а вже потім вирішуйте, чесну угоду пропонують чи просто "розводять" на гроші.

Якщо пропонують зображення або фотографії, оцініть їх критично. Чи зображення відповідає тому, що обіцяють? Чи це актуальне відео, чи є на деревах листя, а на землі лежить сніг - і так на усіх кадрах? Чи вважаєте звук оригінальним або, можливо, він був доданий пізніше? Якщо це бойова техніка, кому вона належить?

Іноді люди заявляють про масові вбивства, тортури або зґвалтування. Такі історії перевірити завжди дуже складно. Хоча варто поговорити з представниками гуманітарних організацій і медиками про те, чи чули вони подібну історію. Головне - не приймати такі оповідання на віру. Варто пам'ятати, що репортажі про жорстокі розправи зазвичай мають негативні наслідки.

Якщо пропонують зображення або фотографії, оцініть їх критично. Чи зображення відповідає тому, що обіцяють? Чи це актуальне відео, чи є на деревах листя, а на землі лежить сніг - і так на усіх кадрах? Чи вважаєте звук оригінальним або, можливо, він був доданий пізніше? Якщо це бойова техніка, то кому вона належить?

Зробити, як треба

Використання базових журналістських інструментів не перетворює Вас на жорстоку та безсердечну людину. Кожен журналіст повинен пам'ятати про те, що сказане або написане ним може мати наслідки. Наприклад, послужити причиною розпалювання конфлікту, навіть якщо згодом з'ясується, що журналіст виклав спотворені або неправдиві факти. Жоден журналіст не зможе з'ясувати всю правду повністю, але наполегливе прагнення підтвердити, перевірити та запитати є ключовим в журналістській етиці. ●

Залишитися в живих

Немає нічого ганебного в почутті страху, і немає сенсу випробовувати свою долю. Зібрав матеріал - забирайся чимдалі.

Військових кореспондентів часто запитують, чи відчувають вони страх. Відповідь: так, звичайно. Журналістам доводиться працювати в небезпечних умовах, щоб висвітлювати події, що відбуваються, але від них не чекають героїзму. Головне, що може зробити журналіст, - зафіксувати те, що відбувається та, зібравши потрібну інформацію, зробити публікацію. Немає нічого ганебного в почутті страху, і немає сенсу випробовувати свою долю. Зібрав матеріал - забирайся чимдалі.

Аварійно-рятувальне обладнання

У наш час є якісні рятувальні жилети і каски, але вони не гарантують безпеки. Проте якщо Вас поранять, то шанси вижити будуть вище. Якщо Ви знаєте, що їдете до небезпечної зони, обов'язково одягніть засоби захисту. Коли потрапите на місце бойових дій, часу на перевдягання не буде. Жилет або каска не додадуть комфорту, але у багатьох випадках збережуть життя.

Тримайтеся тих, кому довіряєте

Стандартною практикою під час озброєних конфліктів є робота журналіста у складі певних військових формувань. Таким чином, журналіст знаходиться під захистом людей, яким довіряє. В багатьох випадках - це реальна можливість отримати доступ до місць проведення бойових дій, куди інакше потрапити було б виключно складно або навіть неможливо. Не кажучи вже про те, як це небезпечно. Проте цей спосіб роботи неминуче компрометує нейтралітет журналіста, особливо коли він знаходиться серед співвітчизників (однодумців). За таких обставин журналіст ризикує прийняти сторону "своїх" та забути про критичний підхід до подій.

Саме за такої ситуації треба бути удвічі пильним і неухильно контролювати свою точність та відстороненість. Вам також доведеться підкорятися загальноприйнятому кодексу поведінки, поки знаходитесь у зоні конфлікту і під захистом військових. Це може позбавити можливості розголошення певних ключових фактів, які можуть мати стратегічну цінність, - наприклад, інформації про розташування та склад формування, до якого зараз належите, куди воно прямує та яким є його озброєння. ►

У наш час є якісні рятувальні жилети і каски, але вони не гарантують безпеки. Проте якщо Вас поранять, то шанси вижити будуть вище.

Працювати разом

Попри те, що журналісти інстинктивно конкурують, спільна робота та об'єднання інформації, яку отримано, може дати кожному оптимальний матеріал, з більш точним фактажем. При цьому ризик постраждати значно зменшиться.

Будьте обережні

Завжди безпечніше їхати командою. У таких випадках ви зможете не лише підстрахувати одне одного в небезпечній ситуації, але й колегіально приймати рішення. Переконайтеся у тому, що всі члени команди згодні з рішеннями, що приймаються. Якщо комусь страшно, це не означає, що він неправий. Зазвичай, якщо їдете зі знімальною групою, автоматично стаєте часткою цієї команди, тому завжди тримайтеся її.

Попри те, що журналісти інстинктивно конкурують, спільна робота та об'єднання інформації, яку отримано, може дати кожному оптимальний матеріал, з більш точним фактажем. При цьому ризик постраждати значно зменшиться. Якщо Ви збираєтеся працювати самостійно або відірватися від групи, обов'язково повідомте членів команди про своє заплановане місцезнаходження та контактну інформацію. Не варто покладатися на те, що мобільний телефон завжди працюватиме. Телефонні вишки зазвичай виходять з ладу на самому початку військового конфлікту. Якщо у Вас немає супутникового телефону, можете залишитися взагалі без зв'язку.

Телефонні вишки зазвичай виходять з ладу на самому початку військового конфлікту. Якщо у Вас немає супутникового телефону, можете залишитися взагалі без зв'язку.

Покладайтеся на свій здоровий глузд

Покладайтеся на здоровий глузд, оцінюючи рівень небезпеки. Швидше за все, помітити снайпера не вдасться, але варто придивитися до тих об'єктів, які вже отримали ушкодження від обстрілу. Іноді артилерія обстрілює місцевість, потім чекає, поки на місце прибудуть служби порятунку і потім поновлює обстріл за тими ж координатами. ►

Покладіться на свій здоровий глузд

Під обстрілом усі інстинкти загострені до межі. Головне - не розслабляйтеся, навіть коли він закінчиться.

Будівлі або стіни можуть до певної міри захистити, але не думайте, що Ви у безпеці. Спробуйте визначити місце розташування різних воєнізованих формувань, і з часом зможете розрізнати зброю, яку вони використовують. Під обстрілом усі інстинкти загострені до межі. Головне - не розслабляйтеся, навіть коли він закінчиться.

Перша медична допомога

Бажано, щоб кожен член команди володів навичками надання першої медичної допомоги. В усіх мають бути перев'язувальні матеріали. Усі повинні вміти робити штучне дихання і непрямий масаж серця: своєчасна допомога може врятувати людині життя.

Особливо складне завдання - оперативно доставити пораненого колегу туди, де йому зможуть надати професійну медичну допомогу. Пам'ятайте, що треба прагнути оцінювати ситуацію настільки спокійно, наскільки це можливо, перш ніж кудись переміщатися, оскільки будь-яке поспішне рішення може привести до додаткових жертв. Пам'ятайте алгоритм дії при НС (DRABC - D- небезпека, R - реакція, A - дихальні шляхи, B- дихання, C- циркуляція крові).

Корисне джерело, що містить поради з приводу особистої безпеки та інформацію про зони конфлікту - сайт Міжнародного інституту безпеки журналістів - <http://www.newssafety.org/home/>.

Усі повинні вміти робити штучне дихання і непрямий масаж серця: своєчасна допомога може врятувати людині життя.

Додаткові джерела

ОБСЄ та УВКБ ООН спільно випускають Пам'ятку із заходів захисту (Protection Checklist) для роботи з внутрішньо переміщеними особами (ВПО). Вона містить корисну довідкову інформацію.

- ОБСЄ і УВКБ ООН спільно випускають Пам'ятку із заходів захисту (Protection Checklist) для роботи з внутрішньо переміщеними особами (ВПО). Попри те, що документ в основному призначений для міжнародних та гуманітарних організацій, він також містить корисну довідкову інформацію про ВПО англійською та російською мовами.
<http://www.osce.org/cpc/111464>

- Цей сайт присвячений висвітленню конфліктів та шляхам їх розв'язання. Тут також розміщені корисні поради для журналістів англійською мовою.
<http://www.beyonدينtractability.org/userguide/journalists>

- Інститут різноманіття ЗМІ (Media Diversity Institute) підготував посібник з висвітлення тем, пов'язаних з конфліктами, в засобах масової інформації. Посібник в основному присвячений теорії питання, та все ж містить деякі практичні приклади для журналістів. Доступний англійською, французькою та арабською мовами.
http://www.media-diversity.org/en/index.php?option=com_content&view=article&id=293:conflict-sensitive-journalism-handbook

- Тут описана редакційна політика BBC щодо висвітлення військових подій. Є корисні рекомендації з приводу формулювань та термінології. Мова документу - англійська.
<http://www.bbc.co.uk/editorialguidelines/page/guidelines-war-practices-accuracy/#use-of-language>

- У документі надана довідкова інформація про висвітлення конфліктів в засобах масової інформації і запропонована програма навчального курсу для медіа-тренерів. Документ доступний англійською мовою.
<http://www.unesco.org/new/en/communication-and-information/resources/publications-and-communication-materials/publications/full-list/conflict-sensitive-reporting-state-of-the-art-a-course-for-journalists-and-journalism-educators/>

- Практичні рекомендації для журналістів, опубліковані Міжнародним центром для журналістів в 2005 році, містять корисний огляд та деякі ключові поради з розвитку сюжету, проведення дослідження і редагування.
<http://www.icfj.org/resources/journalism-tipsheets-0>

British Embassy
Kyiv

Додаткова інформація

Міжнародні організації

- Міжнародна організація з міграції в Україні
<http://www.iom.org.ua/>

- Організація з безпеки та співпраці в Європі
<http://www.osce.org/Ukraine>

- Управління Верховного комісара у справах біженців
<http://unhcr.org.ua/en/2011%20-%202008-26-06-58-56/news%20-%20archive/1231%20-%20internally%20-%20displaced%20>

- Найбільш актуальні відомості про ВПО
<http://www.humanitarianresponse.info/operations/ukraine>
<http://reliefweb.int/maps?country=241#content>

